

Välismaalaste seaduse ja riigilõivuseaduse
muutmise seaduse (viisa vaidemenetlus)
eelnou seletuskirja lisa 2

Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
Rahandusministeerium	
<p>Rahandusministeerium kooskõlastab välismaalaste seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse. Samas juhime teie tähelepanu asjaolule, et riigilõivu seaduse § 276 lõikes 9 räägitakse samuti viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise ja viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse vaidlustamise käigus tehtud otsuse peale esitatud avaldusest. Selguse huvides oleks mõistlik ka siinkohal asendada sõna „avaldus“ sõnaga „vaidlustus“.</p> <p>Marlen Piskunov 6113810 Marlen.Piskunov@fin.ee</p>	<p>Arvestatud. Eelnõu sõnastust on muudetud.</p>
Välisministeerium	
<p>1. Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt esitab välismaalane edaspidi viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise ja viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse vaidlustamise avalduse haldusorganile, kes edastab selle vajadusel ise Siseministeeriumile või Välisministeeriumile ning välismaalane ei pea enam teist korda avaldust esitama. Samuti kaotatakse ära riigilõiv avalduse teistkordse läbivaatamise eest. Kuna riigilõivu tuleb maksta edaspidi ainult üks kord, aga menetluse sisu oluliselt ei muutu, teeb Välisministeerium ettepaneku kehtestada avalduse läbivaatamise eest riigilõivuks 40 eurot (riigilõivuseaduse § 276 lg 9). Samuti tuleks riigilõivuseaduse § 276 lõikest 9 jätta välja sõna „esmakordse“.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõud on täiendatud.</p> <p>Välisministeeriumi kinnitus muudatustega arvestamise sobivuse osas on saadud e-maili teel 19.10.2018 (Tiina Nirk, Tiina.Nirk@mfa.ee).</p>
<p>2. Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse paragrahvi 100⁵. Kui viisa andmisest keeldumise otsuse peale esitatud vaidlustuse läbivaatamisel selgub, et Siseministeeriumi valitsemisala asutus ei</p>	<p>Arvestatud. Eelnõud on täiendatud.</p>

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	<p>ole kooskõlastanud välismaalasele viisa andmist, edastab eelnõu kohaselt Eesti välisesindus viisataotluse koos muude asjakohaste dokumentidega uuesti sellele asutusele kooskõlastamiseks. Reeglina jääb nimetatud asutus ka teistkordselt samale seisukohale ning sel juhul edastab Eesti välisesindus vaidlustuse Välisministeeriumile, kes viivitamata kaasab menetlusse Siseministeeriumi. Välisministeerium teeb ettepaneku kaasata Siseministeeriumi menetlusse kohe, kui viisa andmisest keeldumise otsuse peale esitatud vaidlustuse läbivaatamisel selgub, et kooskõlastamata on jätnud Siseministeeriumi valitsemisala asutus.</p>	
	<p>3. Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetava paragrahvi 100⁶ kohaselt vaatab Eesti välisesindus, Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet välismaalase esitatud vaidlustuse läbi ja vaidlustuse rahuldamise korral teeb otsuse 15 päeva jooksul. Juhul, kui vaidlustus ei ole eelpool nimetatud asutuste hinnangul põhjendatud, edastatakse otsus ja vaidlustus Siseministeeriumile või Välisministeeriumile, kes teeb otsuse 30 päeva jooksul. Seega, otsustamiseks on sisuliselt kaks erinevat tähtaega. Positiivne otsus esinduselt 15 päeva jooksul ja pigem negatiivne otsus ministeeriumilt veel lisaks 30 päeva jooksul. Välisministeerium teeb ettepaneku kehtestada üks tähtaeg, mille jooksul saaks esindus anda otsuse (kas siis positiivse või ministeeriumi vormistatud negatiivse). Pakume võimaliku tähtajana 40 päeva.</p> <p>Liina Martinson 6377428 liina.martinson@mfa.ee</p>	<p>Mittearvestatud. Siseministeeriumi hinnangul ei ole põhjendatud § 100⁶ lõikes 1 nimetatud tähtaja muutmine pikemaks kui eelnõus toodud 15 päeva. Kui Eesti välisesindus, Politsei- ja Piirivalveamet või Kaitsepolitseiamet vaidlustuse lahendamisel kaldub pigem positiivse otsuse ehk vaidlustuse rahuldamise poole, siis tõenäoliselt on kaasuse asjaolud sellised, mis võimaldavad asja kiiremat otsustamist, näiteks ilmselgete vigade olemasolu. Märgime, et eelnõus on tehtud muudatus, mille kohaselt on tähtaegade kehtestamine viidud määruse tasandile, nii nagu see on teistes välismaalaste seaduse alusel läbiviidavates menetlustes. Alus tuleneb välismaalaste seaduse §-st 33, mille kohaselt välismaalaste seadusest tulenevate menetluste läbiviimise tähtajad sätestatakse käesoleva seaduse alusel antavate määrustega.</p>
	Justiitsministeerium (mitteametlikud märkused)	
	<p>1. Eelnõu § 1 p 5, kavandatava §-ga 100³ viiakse vaidlustuse esitamise nõuded^[3]</p>	<p>Arvestatud. Volitusnormi sõnastust on eelnõus muudetud. Kehtiva VMS § 100³</p>

^[3] Kehtiv VMS: „§ 100³. Nõuded avaldusele

(1) Avaldus esitatakse isiklikult, posti teel või esindaja kaudu.

(2) Avaldus esitatakse kirjalikult.“

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	<p>ministri määrusesse. Kuna VMS § 101 lg 1 p 9 lubab volitusnormina ministril kehtestada üksnes avalduse vormi, avalduses esitatavate andmete ja avaldusele lisatavate tõendite loetelu, oleks volitusnorm selle muutmata kujul ebapiisav. Kuna vaidlustuse esitamise nõuetel on mitte üksnes menetlus- vaid ka materiaalõiguslik olemus, on nende sobivam koht põhiõiguste kaitse eesmärgil jätkuvalt seaduses. Seletuskirjas kirjeldatud isikute jaoks senisest parema selguse saamiseks võiks need kaks normi vajadusel viiteliselt kokku siduda.</p>	<p>lõikeid 1 ja 2 siiski eelnõuga ei muudeta ning paragrahvi on täiendatud lõikega 3 – seega on isiku jaoks olemas viide määrusele, millega on kehtestatud viisa või viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või otsuse õigeaegselt tegemata jätmise või viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise ja viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse vaide esitamise nõuded, vades esitatavate andmete ja lisatavate tõendite loetelu ning vaide läbivaatamise tähtajad.</p>
	<p>2. Eelnõu § 1 p 8, kavandatava § 100¹⁰ lg 5 järgi ei saa kohus kontrollida haldusorgani viisa andmisest keeldumise jt § 100¹ lõikes 1 nimetatud otsuste õiguspärasust, vaid kohus saab hinnata üksnes vaidlustusmenetluses tehtud menetlus- või vormistusviga. Juhime esiteks tähelepanu sellele, et kui kohus tunnistab vaidlustusotsuse kehtetuks, siis ei ole sellel automaatset mõju haldusorgani esialgse ehk § 100¹ lõikes 1 nimetatud otsuse kehtivusele. Seetõttu tuleb regulatsiooni selles osas täiendada. Näiteks võib § 100¹⁰ lg 1 sõnastada nii: „Välismaalasel on õigus esitada viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise ja viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse peale kaebus halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud alustel ja korras tingimusel, et välismaalane on esitanud vaidlustuse Eesti välisesindusele, Politsei- ja Piirivalveametile või Kaitsepolitseiametile ning see on jäetud läbi vaatamata, rahuldamata või tähtaegselt lahendamata või rahuldatud osaliselt.“</p>	<p>Arvestatud.</p>
	<p>3. Eelnõu § 1 p 11, kavandatava § 100¹⁹ lõiked 1 ja 2 – teeme ettepaneku sõnastada sätted ümber ühelõikelisena näiteks selliselt: „Kui välismaalane on esitanud vaidlustuse või vaidlustusotsuse peale kaebuse halduskohtule või</p>	<p>Arvestatud.</p>

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	<p>apellatsioonkaebuse ringkonnakohtule ja esitab varasema viisataotlusega samal alusel uue viisataotluse, jäetakse tema hilisem viisataotlus läbi vaatamata.“</p> <p>Sellisel kujul on esiteks välismaalasel võimalik esitada viisataotlus muul alusel (kavandatud lg 2 eesmärk). Teiseks oleks säte sellisel kujul selge ja kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga, et kui isik esitab samasisulise taotluse ajal, mil kaebetähtaeg ei ole möödunud või vaidlus on pooleli, siis ei ole see olemuselt taotlus (seda ka siis, kui see on nii pealkirjastatud ja sõnastatud), vaid kas vaidlustus, kaebus, selle muudatus või selle täiendus.</p>	
	<p>4. Palume lisaks muuta seletuskirjas eelnõu koostamise eesmärgi. Selleks ei ole mitte niivõrd vajadus viia Eesti õigus kooskõlla Euroopa Liidu õigusega, vaid anda isikutele vajalik õiguskaitse, mille vajadus tuleneb mh Euroopa Liidu õigusest.</p>	<p>Arvestatud.</p>
	<p>5. Eelnõus kasutatakse mõiste „vaie“ asemel mõistet „vaidlustus“ (nii on see ka riigihangete seaduses). Eripärase vaidemenetluse puhul mõne teise nimetuse kasutamine ei ole keelatud,^[2] kuigi esimese valikuna tuleks ühe ja sama mõtte edasiandmisel kasutada sama väljendit ning enamlevinud terminit (normitehnika eeskirja § 15 ja 17). Palume sellele aspektile täiendavalt mõelda ja vajadusel täiendada seletuskirja.</p>	<p>Arvestatud.</p>
	<p>Ettepanekud, mille JuM esitas 20.09.2018 kohtumisel:</p> <p>6. Vormikohase avalduse nõude kaotamine- JuM ei toeta nõuet, mille kohaselt tuleb vaideavaldus esitada määruse lisaga kehtestatud avalduse vormis.</p>	<p>Arvestatud. Avalduse vormi võib luua, kuid see peab olema vabatahtlik (nii nagu nt täna elamisloa taotluste puhul) – st määrusega avalduse vormi ei kinnitata. Seega juhul, kui isik esitab vabas vormis avalduse ning selles on kõik määruses loetletud andmed, siis tuleb avaldus töösse võtta.</p>
	<p>7. Jätta seadusest välja vaide läbivaatamise tähtajad- sarnaselt üldisele suunale teistes seadustes ja haldusmenetlustes, kaotada viisa vaide puhul seadusega sätestatud tähtajad vaide läbivaatamiseks. Selle asemel tuleks</p>	<p>Mittearvestatud. Tähtaegade määramisel lähtume juba praegu põhimõttest, et vaatame vaide läbi võimalikult kiiresti, aga mitte hiljem kui sätestatud tähtajad. Nii on inimese jaoks selge, mis on hilisem aeg, millal ta</p>

^[2] Vrdl [täitemenetluse seaduse](#) § 217 kaebus, sj on kogu menetlus kirjas vaid ühes paragrahvis.

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	<p>sätetada, et menetlus tuleb läbi viia eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulusi ja ebaseeldivusi isikutele. Juhul, kui jääme seisukoha juurde, et tähtaegade sätestamine on vajalik, siis tuleb need kindlasti sätestada seaduses, mitte määruses.</p>	<p>haldusorganilt vastuse saab. Lisaks on tagatud see, et menetlusaeg ei veni isiku jaoks liialt pikaks tulenevalt haldusorgani suurest töökoormusest vms. Lisaks märgime, et eelnõuga viiakse tähtajad määruse tasandile, nii nagu see on teistes välismaalaste seaduse alusel läbiviidavates menetlustes. Alus tuleneb välismaalaste seaduse §-st 33, mille kohaselt välismaalaste seadusest tulenevate menetluste läbiviimise tähtajad sätestatakse käesoleva seaduse alusel antavate määrustega. Seejuures arvestame HMS § 5 lõiget 2, mille kohaselt viiakse haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulusi ja ebaseeldivusi isikutele.</p>
	<p>8. Viisa vaide puhul piirduda otsuse õiguspärasuse kontrolliga. Kehtiva VMS-i kohaselt kontrollitakse vaide läbivaatamisel nii otsuse õiguspärasust kui ka otstarbekust. Sellega on JuM hinnangul riik läinud kaugemale kui otseselt vajalik ning laiendatud isiku õigusi võrreldes tavapärase haldusmenetlustega.</p>	<p>Mittearvestatud. Siseministeeriumi hinnangul on arvestades välismaalastega seotud haldusmenetluste eripära põhjendatud hinnata nii otsuse õiguspärasust kui otstarbekust.</p>
	<p>9. Lisada välismaalaste seadusesse taandamiskohustus.</p>	<p>Arvestatud.</p>
	<p>10. Jätta eelnõust välja siseministri õigus volitada vaide või mittekooskõlastuse läbivaatamise oma allasutustele.</p>	<p>Mittearvestatud. Eelnõu kohaselt võib minister volitada vaide või mittekooskõlastuse läbivaatamise oma allasutustele, st KAPO-le ja/või PPA-le. Kuna eelnõu kohaselt hindab kohus lisaks menetlusnõuete järgmisele ka negatiivsete viisaotsuste sisulist poolt, on igakülgselt tagatud ka viisaotsuste erapooletu kontroll.</p>
	<p>11. Ettepanek, et teatud toiminguid või menetlustoiminguid saab isik vaidemenetluses vaidlustada.</p>	<p>Arvestatud. Eelnõud on täiendatud sellisel, et vaideorgan is saab vaidlustada sama, mida halduskohtus.</p>
	<p>12. Ettepanek kohtulahendi suhtes 1) kohus koostab küll põhistatud lahendi, kuid avalikult teeb teatavaks üksnes resolutsiooni, ning 2) kohus koostab lihtmenetlusele omase lahendi kirjeldava ja põhjendava osata.</p>	<p>Arvestatud.</p>

Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
<p>Helen Kranich 620 8110 Helen.Kranich@just.ee Mirjam Rannula 620 8195 Mirjam.Rannula@just.ee</p>	
Justiitsministeerium (ametlikud märkused 1.07.2019)	
<p><u>Justiitsministeerium kooskõlastab eelnõu, kui muudetakse vaide lahendamise korraldust ja menetlust Justiitsministeeriumi esitatud märkust nr 3 arvestades. Palume kooskõlastada uus lahendus Justiitsministeeriumiga. Oleme valmis koostööks.</u></p>	<p>Siseministeeriumi hinnangul on KAPO-le ja PPA-le vaide läbivaatamise õiguse andmine kooskõlas haldusmenetluse seadusega (HMS) ning sisuliselt on tagatud otsuse erapooletu läbivaatamine.</p>
<p>1. Eelnõu § 1 p 1 (VMS § 12 lg 2) - nõustume, et viisa ja viibimisajaga seonduvatele otsustustele ei pea laienema haldusmenetluse seaduse (HMS) tavapärased lahendused ega ulatuslik vaidemenetlus. Siiski on nende otsusteni jõudmine nii haldusmenetlus kui ka eriliigiline vaidemenetlus, mille läbiviimisel riivatakse Eesti Vabariigi põhiseaduse § 14 õigust korraldusele ja menetlusele ning kohustusliku vaidemenetluse korral § 15 lg 1 kohtusse pöördumise õigust.¹ Seetõttu kohaldub PS § 14 konkretiseeriv HMS üldosa (nt õiguste kaitse, kaalutusõigus, eesmärgipärasus, menetluse alguse normi rakendamine, andmekaitse, taandamiskohustus, puuduste kõrvaldamine, tõlgi kasutamine, haldusmenetluse keel, menetlustähtaegade arvutamine jm) menetlusele ka siis, kui välismaalaste seadus viimase sõnaselgelt välistab. Küll on neil kontekstist tulenev olemus ja eesmärk, mida silmas pidada nt kaalutusõigust teostades ja menetlust läbi viies. Sellest tulenevalt soovitame kaaluda, kas säte on eesmärgi saavutamiseks vajalik.</p>	<p>Võtame teadmiseks. Justiitsministeerium esitas samasisulise märkuse ka oma 15.08.2018 e-kirjaga. Sellest tulenevalt sai eelnõu üle vaadatud ning täiendatud näiteks taandamiskohustusega, mis välismaalaste seadusest puudus. Muud erisused võrdluses haldusmenetluse seaduse üldosaga on käesolevas eelnõus ja kehtivas välismaalaste seaduses sätestatud.</p>
<p>2. Eelnõu § 1 p 7 (VMS § 100³ lõiked 3 ja 4) – eelnõu lõike 4 järgi selgitatakse välismaalasele, et puuduste kõrvaldamata jätmisel valet läbi ei vaadata. See on imperatiiv, mis ei võimalda edasist kaalumist. Lõikes 5 aga on kirjas kaalutusõigus. Palume sätted ühtlustada nii, et mõlemas sättes on kirjas läbi</p>	<p>Arvestatud.</p>

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	vaatamata jätmise kaalutusõiguse võimalusena.	
	<p>3. Eelnõu § 1 p 9 (VMS § 100⁵ lg-d 11 ja 14) – eelnõu § 100⁵ lõigetes 11 ja 14 antakse valdkonna eest vastutavale ministrile järgmised volitused:</p> <p>1) õigus määrusega volitada viisa kooskõlastamata jätmise asjaolusid hindama Siseministeeriumi valitsemisala valitsusasutuse ja</p> <p>2) õigus määrusega volitada vaiet läbi vaatama ja lahendama Siseministeeriumi valitsemisala valitsusasutuse.</p> <p>Seletuskirjas on märgitud „Vaide lahendamise delegeerimine tähendab praktikas seda, et taotluse tagasi lükanud, otsuse tegemata jätnud või otsuse teinud ametnikud PPA-s ja KAPO-s või mõlemas vaatavad oma alge otsuse üle.</p> <p>/.../</p> <p>Justiitsministeerium on seisukohal, et viisa vaidlustamisel tuleb tagada kõikide välismaalaste võrdne õiguskaitse. Selleks olgu vaiet lahendavaks organiks kas Välisministeerium või Siseministeerium. Seletuskirjas on välja toodud, et senise kaheastmelise menetluse asemel üheastmelise menetluse kehtestamine suurendab ministeeriumide töökoormust, sest ministeerium peab üle vaatama kõik I astme vaided, mida haldusorgani hinnangul ei tuleks rahuldada. Märgime, et põhiõigus õiguskaitsele (PS § 15) on suurema kaaluga kui ministeeriumide mõningane töökoormuse kasv. Eelnõu seletuskirja lk-l 12 olevast tabelist, mis sisaldab aastatel 2013–2018 ja perioodil 01.01.2019–07.04.2019 esitatud viisavaideid, nähtub, et vaideid ei esine massiliselt.</p> <p>/.../</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Siseministeeriumi hinnangul on KAPO-le ja PPA-le vaide läbivaatamise õiguse andmine kooskõlas haldusmenetluse seadusega (HMS) ning sisuliselt on tagatud otsuse erapooletu läbivaatamine.</p>
	<p>4. Eelnõu § 1 p 11 (VMS § 100⁷ lg 1 p 2) – eelnõuga kavandatakse lahendust, kus vaideotsuses tunnistatakse taotluse läbi vaatamata jätmise otsus kehtetuks. Kuna läbi vaatamata jätmise on menetlustoiming, siis seda ei saa kehtetuks tunnistada. Menetlustoimingu õigusvastasuse tuvastamise tulemuseks</p>	<p>Arvestatud</p>

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	võib olla menetlustoimingu sooritamine ehk siis taotluse läbi vaatamine. Sama märkus lg 2 kohta.	
	<p>Normitehnilised ja keelemärkused</p> <p>5. Üldine küsimus eelnõu läbiva sõnastuse kohta: kas silmas peetakse <i>viisataotlust</i> või <i>viisa pikendamise taotlust</i>?</p> <p>Nt eelnõu § 1 p 1 (VMS § 12 lg 2): <i>Käesolevas seaduses sätestatud viisamenetlustele ning viisa või viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või ..</i></p> <p>Kui õige on <i>viisataotlus</i>, siis tuleks kasutada sidekriipsu või sõnakordust: kas .. <i>viisa- või viibimisaja pikendamise taotluse ..</i> või .. <i>viisataotluse või viibimisaja pikendamise taotluse ..</i></p> <p>Sama märkus kehtib kogu eelnõu kohta (juhul kui mõeldud on <i>viisataotlust</i>).</p>	Arvestatud.
	6. Eelnõu § 1 p 2 (VMS § 41 lg 1 p 6) – sulgudes olevad sõnad „käesolevas seaduses“ jätta välja kui tarbetud.	Arvestatud.
	<p>7. Eelnõu § 1 p 3 (VMS § 97 lg 3) – § 97 pealkiri ning lg-d 1 ja 2 ei käsitle <i>viibimisaja pikendamise taotlust</i>, mille põhjendamist kavandatud lg 3 käsitleb.</p> <p>Lisaks: puudu koma; <i>välja tooma</i> asemel parem <i>esitada</i>: .. <i>läbi vaatamata jätmisest teavitatakse taotlejat kirjalikult, esitades selle põhjendused.</i></p>	Arvestatud.
	<p>8. Eelnõu § 1 p 4 (VMS § 100¹) – eelnõu seletuskirja 2. osas on märgitud, et „Peale senise kaheastmelise vaidemenetluse asemel üheastmelise vaidemenetluse kehtestamisega võimaldatakse vaie esitada ka viisa või viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või otsuse õigeaegselt tegemata jätmise kohta.“.</p> <p>Paragrahvi 100¹ pealkirja ei ole täiendatud sõnadega <i>või otsuse õigeaegselt tegemata jätmise</i>, samuti ole kursiivis esitatud sõnadega täiendatud ka lõiget 1. Seega on paragrahvi pealkiri ja lõige 1 kitsamad, kui seletuskirjas märgitud. Samuti ei nähtu pealkirjast ka lõikes 1 olevat <i>Viisa või</i></p>	Arvestatud

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	<p><i>viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse ning.</i></p> <p>Palume paragrahvi pealkirja ja lõiget 1 täiendada, et esineks ka seletuskirjas toodu ning et paragrahvi pealkiri ja lõige 1 ei oleks kitsamad, kui kavandatud ning, et paragrahvi pealkiri ei oleks kitsam lõikest 1.</p>	
	<p>9. Eelnõu § 1 p 4 (VMS § 100¹ lg 1) – parem sõnastada sujuvamalt: .. otsuses peab olema viide sellele, millised on otsuse vaidlustamise võimalused, koht, tähtaeg ja kord.</p>	Arvestatud.
	<p>10. Eelnõu § 1 p 4 (VMS § 100¹ lg 3) – lause liiga kokku surutud, lausest ei selgu hästi suhted kahe tegija vahel, soovitam nt: Välismaalane võib [...] esitada vaide, et tema taotlus läbi vaadataks.</p>	Arvestatud.
	<p>11. Eelnõu § 1 p 4 (VMS § 100¹ lg 4) – sõnastuse ühtlustamiseks on parem § 100⁵ lg-te 1, 2 ja 8 eeskujul sõnastada järgmiselt: <i>Välismaalane võib 30 päeva jooksul viisa või viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise päevast arvates esitada vaide ..</i></p>	Arvestatud.
	<p>12. Eelnõu § 1 p 5 (muutmisvormel) – ja asemel parem koma: <i>paragrahvi 100² pealkirjas ja tekstis, § 100³ lõigetes 1 ja 2 ning § 100⁴ pealkirjas ..</i></p>	Arvestatud.
	<p>13. Eelnõu § 1 p 9 (VMS § 100⁵) – seletuskirja lk 5 kohaselt muudetakse VMS §-i 100⁵, kuhu selguse eesmärgil on koondatud vaide läbivaatamise pädevus- ja menetlusnormid. Vaide läbivaatamise menetlusnormid on kehtivas VMS-s sätestatud §-s 100⁶, kuid see tunnistatakse eelnõuga kehtetuks.</p> <p>Kõnealune paragrahv koosneb 16 lõikest. Juhime tähelepanu, et vastavalt HÕNTE § 16 lõikele 4 välditakse mahukaid lõikeid. Seega tuleb ka käesolevas eelnõus hoida pädevus- ja menetlusnormid eraldi.</p>	Arvestatud.
	<p>14. Eelnõu § 1 p 9 (VMS § 100⁵ lg-d 2 ja 8) – ühtlustada VMS § 100⁵ lõikega 1: (2) Kui viisa taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise või viisa kehtetuks tunnistamise otsuse tegi või</p>	Arvestatud.

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	<p><i>jättis õigeks ajaks tegemata</i> Eesti välisesindus, vaatab vaide läbi Eesti välisesindus.</p> <p>(8) Kui viisa või viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või viisa andmisest keeldumise või viibimisaja pikendamisest keeldumise otsuse tegi või <i>jättis õigeks tegemata</i> Politsei- ja Piirivalveamet, vaatab vaide läbi Politsei- ja Piirivalveamet.</p>	
	<p>15. Eelnõu § 1 p 9 (VMS § 100⁵ lg 2) – viisataotlus kirjutatakse kokku: <i>Kui viisataotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või ..</i></p>	Arvestatud.
	<p>16. Eelnõu § 1 p 9 (VMS § 100⁵ lg 4) – parem sõnastada ilma sõnata <i>läbi viima</i>; koma asemel parem <i>ja, ja</i> asemel <i>ning</i>: <i>Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhul kaasab Välisministeerium menetlusse Siseministeeriumi, kes kontrollib Siseministeeriumi valitsemisala asutuse meneluse õiguspärasust viisa andmise kooskõlastamisel ja kooskõlastamata jätmise asjaolusid ning edastab oma seisukoha Välisministeeriumile</i>; sama märkus lg 10 kohta.</p>	Arvestatud.
	<p>17. Eelnõu § 1 p 11 (VMS § 100⁷ lg 4) – kohaselt asemel parem järgi: <i>Vaideotsus tehakse välismaalasele või tema esindajale teatavaks tema poolt vaides märgitud kontaktandmete järgi.</i></p>	Arvestatud.
	<p>18. Eelnõu § 1 p 13 (VMS § 100¹⁰ lg 1) – puudu koma: <i>Kaebuse võib esitada, kui välismaalane on esitanud vaide ..</i></p>	Arvestatud.
	<p>19. Eelnõu § 1 p 13 (VMS § 100¹⁰ lg 1) – palume kõnealuse lõike teine lause viia eraldi lõikeks, sest esimeses lauses reguleeritakse kuhu ja mis alusel on õigus kaebus esitada ning teine lause sätestab kaebuse esitamise eelduse.</p>	Arvestatud.
	<p>20. Eelnõu § 1 p 13 (VMS § 100¹⁰ lg 4) – õige on <i>soov esitada kaebus</i>, mitte <i>soov esitada kaebuse: .. menetlusosaline teatab kohtule [...] soovist esitada otsuse peale apellatsioonkaebus</i> või <i>kassatsioonkaebus</i>.</p>	Arvestatud.

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	21. Eelnõu § 1 p 14 (VMS § 100¹¹) – muutmispunkt lõpetada jutumärkide ja semikooloniga.	Arvestatud.
	22. Eelnõu § 1 p 16 (VMS § 100¹⁹) – kõnealuse paragrahvi pealkiri on „Viisa andmisest keeldumise otsuse vaidlustamise erisus“, kui eelnõus esitatud tekstis esineb ka „viibimisaja“. Palume paragrahvi tekst ja pealkiri vastavusse viia.	Arvestatud.
	23. Eelnõu § 1 p 17 (VMS § 101 lg 1 p 9) – <i>tegemata jätmise</i> kirjutatakse siin lahku, parem lisada sõna kohta: <i>viisa või viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või otsuse õigeks ajaks tegemata jätmise või [...] otsuse kohta vaide esitamise nõuded ..</i>	Arvestatud.
	24. Eelnõu § 1 p 18 (VMS § 102 lg 8) – kõnealune muutmispunkt on tarbetu ja tuleb välja jätta, sest sama sisuga VMS § 102 lõige 8 on olemas ja jõustunud 15.03.2019.	Arvestatud.
	Eelnõu seletuskirja mõjude osa 25. Seletuskirja mõjude osas ei ole välja toodud mõju, mis eelnõul on sihtrühmale, st välismaalastele, kes esitavad vaide viisa või viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või otsuse õigegaegselt tegemata jätmise või viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise ja viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse suhtes. Olgugi, et tegemist on hinnanguliselt väikse sihtrühmaga, ligikaudu 100–200 isikut aastas, oleks asjakohane välja tuua otsene mõju, mida eelnõu neile avaldab.	Arvestatud.
	26. Eelnõu eesmärk on anda isikutele vajalik õiguskaitse viisaotsuste vaidlustamiseks (seletuskiri lk 2), mis osaliselt on tagatud, sest lisatakse õigus esitada viisa või viibimisaja pikendamise taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse või otsuse õigeks ajaks tegemata jätmise või viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise ja viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise	Arvestatud.

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	otsuse peale kaebus halduskohtule (eelnõu § 100 ¹⁰ lg 1). Seeläbi suurendab eelnõu välismaalaste võimalusi oma õiguste eest seista.	
	27. Eelnõuga lihtsustatakse viisaotsuse kohta vaide esitamise korda nii, et välismaalane esitab otsuse kohta vaide haldusorganile, kes edastab selle vajaduse korral ise Sise- või Välisministeeriumile. See tähendab, et vaiet ei tule teistkordselt esitada ja protsess muutub sihtrühma jaoks lihtsamaks. Siinkohal tuleb aga arvestada meie märkuses nr 3 sisalduvat.	Arvestatud.
	28. Eelnõuga suurendatakse viisaotsuse vaidlustamiseks esitatud vaide läbivaatamise riigilõivu 20 eurolt 40 euroni. Kuigi põhjendusena on välja toodud, et riigilõivu ei võeta avalduse teistkordse läbivaatamise eest, nagu see on kehtiva regulatsiooni järgi, tuleb arvesse võtta, et vaid keskmiselt 5% juhtudel esitatakse II astme vaideid. Seega on mõju sihtrühmale otsene – riigilõiv suureneb kahekordselt.	Arvestatud.
	29. Eelnõu seletuskirja lk-l 13 on märgitud, et „Kuna praegu ei ole JUM andmeid, kuidas sinne eelnõu mõjutab kohtute tegevust, täiendame seletuskirja, kui oleme need andmed saanud.“ Märgime, et muudatuste mõju kohtute töökoormusele ei ole käesoleval ajal võimalik hinnata. Arvame, et tõenäoliselt võib eelnõu jõustumisel kohtusse pöörduda rohkem kui seletuskirjas märgitud 5–10 inimest. Seda selletõttu, et negatiivseid otsustusi tuleb pädevatel asutustel hakata põhjendama ja vaidlustamisvõimaluste hulk laieneb ning koos teadlikkuse kasvuga suureneb kindlasti ka halduskohtusse pöördujate arv. Praegu on seletuskirjas hinnatud halduskohtute töökoormuse kasvuks ca 0,3–0,5%. Kõike eelnevat arvesse võttes võib hinnata, et rakendumise järgselt kasvab koormus ca 3% töökoormuse kogumahust (halduskohtutesse laekub aastas ca 3000 kaebust). Märgime, et	Arvestatud.

	Ettepanek/märkus	SiM kommentaar
	täpsemad andmed on võimalik saada mõned aastad pärast seaduse jõustumist.	
	<p>Eelnõu seletuskiri</p> <p>30. Esitame eelnõu seletuskirja kohta järgmised märkused:</p> <p>a) Seletuskirja 7. osa – sellist osa HÕNTE § 40 ette ei näe. Näited teiste riikide kohta palume esitada seletuskirja 3. osas, sest kui eelnõu väljatöötamisel on olnud eeskujuks teiste riikide seaduses, kommenteeritakse nende rakendamise kogemust 3. osas (HÕNTE § 43 lõige 7 punkt 7). Sellest tulenevalt tuleb muuta ka seletuskirja järgnevate osade numeratsiooni.</p> <p>b) Seletuskirja 8. osa (eelnevast märkusest tulenevalt 7. osa) pealkiri peab olema „Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud“.</p> <p>c) Rakendusakti preambulis tuleb volitusnormid esitada järjekorras – VMS § 100⁵ lõiked 11 ja 14 peaksid olema esimesed.</p> <p>d) Rakendusakti preambulis on volitusnormina märgitud ka VMS § 101 lõige 3 punkt 2¹ – juhime tähelepanu, et sellist punkti ei ole kehtivas redaktsioonis, tuleviku redaktsioonides ega ka eelnõus.</p> <p>Kärt Pöder 620 8239, Kart.Poder@just.ee Helen Kranich 620 8110, Helen.Kranich@just.ee Mari Koik 620 8270, Mari.Koik@just.ee Laidi Surva 620 8160, Laidi.Surva@just.ee Külli Luha 680 3110, Kylli.Luha@just.ee</p> <p>Justiitsministeeriumi kinnitus muudatustega arvestamise sobivuse (<u>v.a.</u> <u>märkus nr 3</u>) osas on saadud e-maili teel 15.10.2019 (Kärt Pöder).</p>	<p>Arvestatud.</p>